

Lægfolk kunne forhandle den Dag i Dag. Der holdes jo Bethesda-Møder, Askov-Møder, og der holdes blandede Møder af Præster og kirkelig interesserede Lægfolk. Lad os vente, til de have faaet Lov at udtale sig; selv om det, de sige, ikke kan have bindende Gyldighed for os, kan det dog have Betydning, at kristne Præster og Lægfolk have faaet udtalt deres Mening derom. Derfor kan jeg ikke ønske, at man paa det nuværende Tidspunkt skulde komme til Gennemførelsen af en Lov om borgerligt Ægteskab. En Ting, jeg maaske maa føje til; er, at om jeg end maa sige, at jeg ikke fra et kirkeligt Standpunkt kunde ønske et saadant Forslag gennemført, forstaaer jeg fuldkommen vel, at Kirken ikke her har den afgørende Stemme. Ægteskabet er ligesaa fuldt Statens Sag, som det er Kirkens Sag; ja, fra en vis Side set i endnu højere Grad Statens Sag end Kirkens, idet det ogsaa gælder dem, som staa uden for Folkekirken. Det staaer mig derfor fuldstændig klart, at hvis den Dag kommer, da Staten er enig med sig selv om gennem Regering og Rigsdag at ville gennemføre det borgerlige Ægteskab paa den ene eller anden Maade, har Kirken ikke andet at gøre end at tage derimod og føje sig derefter og indrette sig derefter, saa godt den kan. Altsaa, det er slet ikke min Mening, at jeg derimod skulde ville sætte en saadan afgørende Modstand i min Egenskab af Medlem af Regeringen, men det maa være mig tilladt som den, der skal tale Kirkens Sag, tale paa Kirkens Vegne, at fraraade det, at raade til, at man bliver staaende endnu en Stund ved den Ordning, vi have, saa længe indtil den Sag har klaret sig bedre, thi jeg tror, at enhver, der har hørt de Udtalelser, som i Dag ere faldne her, vil vide, at Anskuelse om denne Sag i vort Folk ere i høj Grad forskellige, og at det ingenlunde kan siges, at der derom har udviklet sig en bestemt Mening. Dette er den ene Side af Sagen. Den anden Side af Sagen, Forholdet til Præsterne, kunde maaske nok ordnes, hvis det var muligt at faa den høje Rigsdag til at gaa med til en saadan delvis Ordning.

Jeg kommer herved til det foreliggende Forslag. Jeg skal ikke indlade mig paa en indgaaende Kritik; den er jo allerede gjort. Jeg kan med Hensyn til de kritiske Bemærkninger væsentlig henholde mig til, hvad det ærede Medlem fra Kjøbenhavn (Scharling) og det ærede Medlem fra Stubbeboing (N. J. Larsen) udtalte. Jeg er ganske enig med dem med Hensyn til, at

det er, jeg vil helst sige, en uheldig Titel, der er brugt, fordi det, der i Virkeligheden er Tale om, er Indførelsen af tvunget borgerligt Ægteskab. Jeg er enig med dem i, at Frihedens Interesse ikke er tilstrækkelig varetaget i dette Forslag. Jeg er, kort sagt, enig i det væsentlige i den Kritik, der er fremkommen, og finder derfor ikke Anledning til at gentage alt, hvad der er sagt. Der er dog et Punkt, som ikke er kommet frem, og som det maa være mig tilladt at omtale. Det er dette, at man vil beholde Tillysning til Ægteskab i Kirken som gaaende forud for dette Ægteskab. Dette Ægteskab er efter Forslaget ikke andet end borgerligt Ægteskab. Det er som Statsembedsmand, Præsten skal foretage disse Handlinger, og det er slet ikke sikkert, at der følger kirkelig Indvielse efter. Men saa kan man dog virkelig ikke beholde den kirkelige Tillysning. Denne er jo ikke blot en saadan Meddelelse, som den, der foregaar ved Oplæsning til Kirkestævne eller ved Bekendtgørelse i Aviserne eller Læsning til Ting, men det er en kirkelig Forbøn for det Ægteskab, som skal indstiftes, og den kan man ikke forlange, naar det ikke er et kirkeligt Ægteskab, der skal indstiftes. Jeg nærer ingen Tvivl om, at de to Forslagsstillere have fremsat deres Forslag ogsaa med Præsterne og Kirkens Interesser for Øje, og have ment at vise Imødekommen over for Kirken og Præstestanden; og jeg nærer ikke Tvivl om, at mange egentlig ville føle sig tiltalte, i alt Fald ved første Betragtning, af den foreslaede Ordning. Det, som vi i nyere Tider, siden den fri Forfatnings Indførelse, ere gaaede ud fra med Hensyn til Præstestandens Stilling, er jo at fritage den saa meget som muligt fra de mange ikke-præstelige, rent verdslige Hverv, som i Tidernes Løb ere blevne overdragne til Præsterne, ofte vel fordi Præsten i tidligere Tid maaske var den eneste i vedkommende Sogn, som kunde bruges dertil. Nu at gaa ind paa i stik Modsetning til det, som saaledes har været Fremgangsmaaden over for Præstestanden, at bruge Præstestanden som en Statstjener ved Indstiftelsen af borgerligt Ægteskab, maa jeg for mit Vedkommende bestemt fraraade. Jeg tror nok at turde sige, at naar der tidligere har været Misfornøjelse i Præstestanden med Hensyn til fraskilt Ægteskab, vil der sikkerligt ogsaa blive stor Misfornøjelse med, at Præsten her skal bruges paa den Maade. Det forekommer mig, at hvis man vil have indført borgerligt Ægteskab, bør man gøre det rent ud og lade det være en